

ПРЕДЛАГАЧ : Група пратеници

**ДО ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОБРАНИЕТО
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Врз основа на член 150 и член 151 став 1 од Деловникот на Собранието на Република Македонија, на Предлог на законот за спречување и заштита од дискриминација, ги поднесуваме следните амандмани:

АМАНДМАН I

Во член 3 по зборовите “верско уверување, “ се додаваат зборовите “други видови уверувања“.

Образложение

Амандманот е во насока на попрецизно усогласување со ЕУ Директивите.

АМАНДМАН II

Во член 5 по точка 1 се додава нова точка 2 која гласи “(2). Архитектонско опкружување се сите објекти во јавна употреба кои се на располагање на луѓето за користење или кои се поврзани со задоволување на одредени потреби или со добивање одредени услуги. “.

Точка 2 станува точка 3.

По точка 2 се додава нова точка 4 која гласи „(4) Дискриминаторско однесување и постапување е секое активно или пасивно однесување на секое лице од страна на јавните власти, како и од страна на правни и физички лица од приватниот и јавниот сектор во јавниот живот, кое создава основи за привилегирање или депривилегирање на некое лице на неоправдан начин, или кое го изложува на неправеден и деградирачки однос во споредба со други лица во слична ситуација, базирано на било која од дискриминаторските основи. “.

По новата точка 4 се додаваат нови точки 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12 кои гласат:

“ 5. Брак е заедница на живот исклучиво на еден маж и една жена во која се остваруваат интересите на брачните другари, семејството и општеството.

6.Еднаквост е начело според коешто сите луѓе се рамноправни, односно изедначени во обврските и правата. Еднаквоста ја подразбира различноста, односно подразбира постоење неистоветни лица кои треба да бидат еднакво третираны.

7. Ефективна заштита е постоење систем од достапни и употребливи механизми за поведување постапка во случај на дискриминација; постоење независни и објективни структури кои постапуваат по поднесените жалби врз основа на однапред предвидени процедури; и, постоење на однапред предвидени санкции за конкретни повреди на правата.

8. Легитимна (објективно оправдана) цел е цел која не е спротивна на Уставот и на одредбите на меѓународните договори, а којашто соодветствува со реалните потреби, однапред е прецизно дефинирана и е пропорционална на ефектите кои треба да се постигнат.

10. Легитимен интерес претставува оправдување за интересот и активното вклучување на одредено лице во преземањето конкретни активности, заради своја сопствена засегнатост од последиците на тие активности, заради поширок однапред пројавен интерес за одредени општествени случувања, односно заради предвидено овластување со закон за занимавање со определени активности.

11. Маргинализирана група е група од поединци кои ги обединува специфична положба во општеството, кои се објект на предрасуди, кои имаат посебни карактеристики кои ги прават погодни за одредени видови на насилство, имаат помала можност за остварување и заштита на сопствените права или се изложени на зголемена можност за натамошна виктимизација.

12. Прилагодување на инфраструктурата и сервисите е преземањето соодветни мерки потребни во одреден случај, за да му се овозможи на лицето со ментална и телесна попреченост да има пристап, да учествува и да напредува во работниот процес, освен ако овие мерки не наметнуваат диспропорционални оптоварувања за работодавачите. “.

Точка 3 од став 1 станува точка 9.

Образложение

Прашањето на дефинициите е принципиелно. Доколку се вклучат во законот, добро е да ги има што повеќе и да се дообјаснат сите нови поими кои се воведуваат во правниот систем, а заради нивно поеднозначно толкување при примената.

Дефиницијата на дискриминацијата е неопходно да се прецизира, не само од аспект на постапувањето и основот, туку и од аспект на целта и последицата поради воедначување на пристапот во различни закони и уште повеќе заради воедначување на праксата. Уште повеќе треба да се обрне внимание на запознаеноста со поимот што ја прави уште попотребна. Важен дел од дефиницијата е актот на можно припишување на карактеристики-те заради кои е извршена дискриминацијата (што во процесот на докажување може да има клучно значење). Сите дефиниции според меѓународните стандарди ја содржат компарацијата дека со едно лице во иста или слична ситуација се постапувало различно и тоа е моментот на дискриминација. Исто така, неопходно е да се објаснат поимите, бидејќи се воведува нова терминологија во правото (во истиот се дефинира што е легитимна (објективно оправдана) цел, легитимен интерес, ефективна заштита, разумно прилагодување и сл.).

АМАНДМАН III

Во член 6 став (2) зборот “привидно“ се заменува со зборот “очигледно“, по зборот “одредби,“се додаваат зборовите “критериуми или со преземање на определени практики,“ а по зборовите “таквите одредби,“ се додаваат зборовите “критериуми или практики,“.

Образложение

При дефинирањето на индиректната дискриминација е испуштен делот кој се однесува на дискриминаторските критериуми и практики. Потребно е усогласување со ЕУ директивите кои велат, „една очигледно неутрална одредба, критериум или практика, би ставила лица,„.

АМАНДМАН IV

По членот 8 се додаваат три нови поднаслови и три нови членови 8-а, 8-б и 8-в кои гласат:

“Повикување и поттикнување на дискриминација

Член 8-а

Како дискриминација ќе се смета и секоја активност со која некое лице директно или индиректно повикува, охрабрува, дава упатства или поттикнува друго лице да изврши дискриминација.

Виктимизација

Член 8-б

Дискриминација представува и неповолното однесување кон едно лице, трпење на штетни последици заради тоа што презело одредени активности за заштита од дискриминација. (пријавило дискриминација, започнало постапка за дискриминација сведочело во текот на постапката).

Дискриминација во обезбедување на добра и услуги

Член 8-в

Оневозможувањето или ограничувањето на користењето на добра и услуги на лице или група на лица по некоја од основите наведени во член 5 точка 2 од овој закон представува дискриминација. “.

Образложение

Амандманот е во насока на попрецизно усогласување со ЕУ Директивите.

АМАНДМАН V

Членот 10 се заменува со три нови членови 10-а, 10-б и 10-в кои гласат:

“Афирмативни мерки

Член 10-а

Нема да се сметаат за дискриминација афирмативните мерки преземени од органи на државна управа, органи на единици на локална самоуправа, други органи и организации кои вршат јавни овластувања, јавни установи или од страна на физички или правни лица, констатирани како оправдани во минатото, сегашноста или во иднина, а кои можат да се преземаат сè додека не се постигне потполна фактичка еднаквост:

1. во корист на лице, група на лица или заедница, со цел да се елиминираат или да се намалат фактичките нееднаквости, ако разликувањето е оправдано и пропорционално на целта, и со цел да се обезбеди нивен природен развој и ефективно постигнување на нивното право на еднакви можности во споредба со други лица, групи на лица или заедници; и
2. афирмативните мерки кои имаат за цел заштита на маргинализираните групи, со цел да се елиминираат или да се намалат фактичките нееднаквости, ако разликувањето е оправдано и пропорционално на целта, и со цел да се обезбеди нивен природен развој и ефективно постигнување на нивното право на еднакви можности во споредба со други лица, групи на лица или заедници.

Нееднакво постапување

Член 10-б

Нема да се смета за дискриминација:

1. различниот третман на лица кои не се државјани на Република Македонија во врска со слободите и правата дадени во Уставот, во законите и меѓународните договори кон кои пристапила Република Македонија, а кои непосредно произлегуваат од државјанството на Република Македонија;
2. различниот третман на лицата врз основа на карактеристики кои се однесуваат на било која од дискриминациските основи, кога спомнатите карактеристики, поради природата на занимањето или активноста, или поради условите во кои се одвива тоа занимање, претставуваат суштинско и

- определувачко барање, целта е легитимна а условот не го пречекорува потребното ниво за негова реализација;
3. различниот третман на лицата врз основа на религија, уверување, пол или други карактеристики во врска со занимање кое се одвива во религиозни институции или организации кога, според карактерот на конкретното занимање или активност, или поради условите во кои се остварува, религијата, уверувањето, полот или други карактеристики претставуваат суштинско и определувачко барање, од гледна точка на институцијата или организацијата, кога целта е легитимна а условот не го пречекорува потребното ниво за реализација;
 4. различниот третман на лицата врз основа на религија, уверување, полот или други карактеристики во врска со образованието и обуката за целите на занимањето поврзано со конкретна религија;
 5. ако членовите и органите на цркви и верски заедници, граѓански организации, политички партии, синдикати и други организации запишани во регистар во согласност со Уставот и законите, постапуваат во согласност со својата доктрина, уверувања или верувања и/или целите утврдени во своите статuti, програми и/или прописи.
 6. уредувањето на бракот, вонбрачната заедница и семејството исклучиво како заедница на спротивни полови, односно на еден маж и една жена.“
 7. Остварувањето на уставно гарантираното начело на слобода на говорот, јавниот настап, мислење и јавното информирање;
 8. определувањето барање за минимална старост, професионално искуство или стаж во процесите на избор или во давањето на определени привилегии поврзани со работењето, кога е ова објективно оправдано за постигнување на легитимна цел, а содржината на ова разликување не го надминува неопходното ниво потребно за остварување на целта; и
 9. определување услов за максимум старост во процесот на вработување што е поврзано со потребата од обука или заради потребите од рационални временски ограничувања поврзани со пензионирање предвидени во закон, кога е тоа објективно оправдано за постигнување на легитимна цел, а содржината на ова разликување не го надминува неопходното ниво потребно за постигнување на целта.

Заштитни механизми за одредени категории на лица

Член 10-в

Нема да се смета за дискриминација:

1. посебната заштита на бремената жена и мајка, предвидена со закон, освен кога бремената жена или мајка не сака да ја користи оваа заштита и за ова го известила работодавачот во пишана форма;
2. мерките кои се предвидуваат со закон за поттикнување на вработувањето;

3. различниот третман на лицата со инвалидитет во остварувањето на обука и добивањето образование со цел за задоволување на посебните образовни потреби заради изедначување на шансите;
4. предвидување на минимум и максимум години за пристап до определени нивоа на обука и образование, кога тоа е објективно оправдано за постигнување на легитимна цел, а содржината на ова разликување не го надминува она што е неопходно, со оглед на природата на обуката или образованието, или условите во кои тие се одвиваат и содржината на ова разликување не го надминува неопходното ниво потребно за постигнување на целта;
5. мерките на полето на образованието и обуката насочени кон обезбедување баланс во учеството на мажите и жените, сè додека овие мерки се потребни;
6. посебните мерки од кои имаат корист лицата или групите кои се во понеповолна положба настаната врз која било дискриминациска основа, со цел изедначување на нивните можности, сè додека тие мерки се потребни;
7. посебна заштита, предвидена со закон, на деца без родители, малолетници, самохрани родители, лица со инвалидитет;
8. мерки за заштита на посебноста и идентитетот на лицата кои припаѓаат на етнички, религиозни или јазични малцинства, и нивното право да го негуваат и развиваат сопствениот идентитет индивидуално или во заедница со другите членови на нивната група, и поттикнуваат услови за унапредување на тој идентитет; и
9. мерките во областа на образованието и обуката кои треба да обезбедат учество на лицата од етничките малцинства додека тие мерки се неопходни.“.

Образложение

Членот треба да се раздели на три члена, бидејќи се работи за различни постапки:

1) афирмативна акција потребна за надминување на фактичките разлики кои се резултат на претходна дискриминација);

2) нееднакво постапување кое не се смета за дискриминација (поврзано со легитимни цели и интереси);

3) заштитни механизми за одредени категории на лица (кои имаат специфични потреби и постои потреба од континуирана специфична заштита)

Ова е неопходно, за да не се доведе во прашање успешноста на имплементирањето на одредени закони кои предвидуваат афирмативни мерки, вклучително и на Рамковниот договор, како и подобро разбирање на институциите кои ќе работат на директна примена на овој закон (пр: судството). Исто така, понуденото решение за нееднаквото постапување да не се смета како дискриминација на членовите и органите на црквите, граѓанските организации, политичките партии, синдикатите, согласно нивните доктрини тука е предложено. Затоа се предлагаат 3 нови члена, во кои истото ќе се разграничи.

АМАНДМАН VI

Во член 11 се додава нов став (3) кој гласи:
“ (3) Средствата за работа на Комисијата се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија. Комисијата може да обезбедува средства и од други извори.“.

Образложение

Амандманот се предлага за да се оствари определбата за независност (структурна, функционална и финансиска), во согласност со Париските принципи (независност гарантирана со закон или со Уставот; автономија во однос на владата; плурализам, вклучително и во членството; широки овластувања кои почиваат на универзални стандарди за човекови права; соодветни ресурси; и соодветно овластување за спроведување истраги) потребна е интервенција во неколку членови: 11, 12, 13, 14 и 19, како и 25 (од глава 5).

АМАНДМАН VII

Во член 12 став (2) зборовите “без право на“ се заменува со зборовите “со право на еден“.

Образложение

Во функција на зајакнување на независноста на Комисијата, треба да се дозволи можност за еден реизбор на членовите.

АМАНДМАН VIII

Во член 13 алинеја 2 се менува и гласи:
“- да има високо образование и искуство од областа на човековите права или општествените науки“.

Образложение

Амандманот се предлага за да се постигнат критериумите предвидени со Париските принципи, според кои, секој кој има докажана експертиза и достигнувања во областа на човековите права и не-дискриминацијата треба да може да биде избран за член на Комисијата.

АМАНДМАН IX

Во член 19 точката 3 се брише.

Во точката 6 по зборот “дискриминација“ се додаваат зборовите “ и превзема активности за промоција и едукација на еднаквоста, човековите права и недискриминација“.

На крајот од точката 10 интерпункцискиот знак “точка“ се заменува со интерпункцискиот знак “точка и запирка“ и се додаваат три нови точки 11, 12 и 13 кои гласат:

“ 11. Прибира статистички и други податоци, формира бази на податоци, спроведува студии, истражувања и обуки во врска со дискриминацијата;

12. Соработува со соодветни национални тела на други држави, како и со меѓународни организации на полето на заштита од дискриминација;

13. Донесува деловник за работа и други акти за внатрешна организација на работата.“.

Образложение

Според препораките на Обединетите нации, треба да се наведе експлицитно соработка со меѓународни механизми за човекови права и да се наведе надлежност за активности за подигање на свеста (промоција) и образование за човекови права и недискриминација.

Алинеја 3 може да се изостави, бидејќи во целост е опфатена со следната – алинеја 4, а која дава можност и за друг вид иницијативи (пр. кривични постапки пред суд).

Со проширување на надлежностите на Комисијата се остваруваат целосно Париските принципи и се обезбедува и структурна и функционална независност. Членовите на Комисијата ќе можат со свои акти за внатрешна организација на работата како и со Деловник да го утврдат начинот на работењето како и бројот и изборот на потребниот персонал.

АМАНДМАН X

Во член 20 ставот (2) се менува и гласи:

“ (2) Со претставката лицето поднесува докази и факти од кои може да се утврди актот или дејствието на дискриминација. “.

Образложение

Амандманот се предлага за да не се доведе во прашање важењето на товарот на докажување за сторена дискриминација (во член 33), со барањето од лицето кое ја поднело претставката да поднесе и докази за тоа.

Ваквата формулација е во согласност со член 22 од предложениот закон во смисла на потребата од утврдување на фактичката состојба, поддржано со изјава и документи, како и со член 33, кој се однесува на товарот на докажување, според кој лицето (правно, физичко) за кое е поднесена претставката треба да докаже дека не направило дискриминација. Исто така, оваа формулација е усогласена со постоечките одредби од Законот за работни односи. Заради тоа се предлага негова измена.

АМАНДМАН XI

Во член 25 зборовите “ Министерството за труд и социјална политика“ се заменуваат со зборовите “ Комисијата“.

Образложение

Амандманот се поднесува заради обезбедување на независност на Комисијата од државените органи (МТСП), а со тоа се исполнуваат Париските принципи (автономија во однос на Владата и обезбедување на соодветни ресурси).

ПРАТЕНИЦИ:
